

1. Indledning

1.1. Lovforslagets baggrund mv.

Lovforslagets formål er en revision af reglerne om indsættelse af begunstigede i forsikrings- og pensionsordninger samt at gennemføre de ændringer i den øvrige lovgivning, der følger af det forslag til en ny arvelov, der er fremsat samtidig med dette lovforslag.

Lovforslaget bygger i vidt omfang på overvejelserne i betænkning nr. 1473/2006 om revision af arvelovgivningen mv., som i marts 2006 blev afgivet af udvalget til revision af arveloven og lov om skifte af fællesbo mv. (Arvelovsudvalget). Af udvalgets kommissorium fremgår det således, at udvalget ud over at komme med forslag til en fuldstændig revision af arveloven også kan foreslå ændringer i lovgivning, der knytter sig til arveloven.

1.2. Oversigt over lovforslaget

Lovforslaget indeholder forslag til ændringer i forsikringsaftalelovens og pensionsopsparingslovens regler om indsættelse af begunstigede i forsikrings- og pensionsopsparingsordninger. Ændringsforslagene indebærer bl.a., at ugifte samlevende udtrykkeligt bliver omfattet af standardbegunstigelsesklausulen »nærmeste pårørende«. Der redegøres for disse ændringsforslag i pkt. 2 og 3.

Herudover indeholder lovforslaget forslag til ændringer i dødsboskifteloven. Ændringsforslagene indebærer bl.a. et krav om udstedelse af proklama ved udlevering af bo til ægtefællen efter reglerne om ret til suppleringsarv og ved uskiftet bo. Det foreslås desuden, at der gives en længstlevende samlever adgang til mod betaling at overtage den hidtidige fælles bolig og sædvanligt indbo, der ejes af den afdøde samlever. Der redegøres for disse ændringsforslag i pkt. 4.

Der foreslås endvidere nogle mindre ændringer og tilpasninger i retsafgiftsloven, boafgiftsloven, pensionsbeskatningsloven og dødsboskatteloven. Disse ændringsforslag er der redegjort for i pkt. 5 og 6.

2. Forsikringsaftalelovens regler om indsættelse af begunstigede i forsikringsordninger

2.1. Gældende ret

Forsikringsaftaleloven indeholder i §§ 97-124 en række bestemmelser om livsforsikring, herunder om indsættelse og tilbagekaldelse af begunstigede i kapital- og renteforsikringsordninger og om udbetaling af en forsikringssum ved forsikringstagerens død.

Det følger af forsikringsaftalelovens § 102, stk. 1, at forsikringstageren såvel ved tegning af en forsikring som senere kan indsætte en anden som begunsti-

get. I givet fald udbetales forsikringssummen umiddelbart til den begunstigede ved forsikringstagerens død. Forsikringsselskabet kan alene undlade at udbetale forsikringssummen i de tilfælde, hvor forsikringstagerens ægtefælle eller tvangsarvinger i medfør af § 104, stk. 3, jf. stk. 2, gør indsigelse mod udbetalingen, fordi forsikringstageren har indsat en person som begunstiget, der ikke er tvangsarving, og en udbetaling af forsikringssummen vil kunne gøre indgreb i livsarvingernes og ægtefællens tvangsarv samt ægtefællens ret til boslod.

En indsættelse af en begunstiget kan tilbagekaldes, medmindre forsikringstageren har givet afkald herpå over for den begunstigede. Forsikringstagerens ret til at tilbagekalde begunstigelsen går ikke over på hans arvinger eller dødsbo, jf. § 102, stk. 2.

Det fremgår af § 103, at indsættelse af en begunstiget og tilbagekaldelse heraf kun er gyldig, hvis den skriftligt meddeles selskabet eller optages i eller påtegnes policen af selskabet. En skriftlig meddelelse til forsikringsselskabet kan ske ved almindeligt brev eller ved, at der indsendes en kopi af testamentet. Hvis indsættelsen sker ved forsikringstagerens skriftlige meddelelse til selskabet, må det som hovedregel antages, at indsættelsen kun er gyldig, hvis meddelelse er afsendt inden forsikringstagerens død, da formkravet ellers let vil kunne omgås. I retspraksis er dette krav dog blevet fraveget i selvmordstilfælde, jf. f.eks. Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1977, s. 118.

En indsættelse, der ikke opfylder formkravene, kan få betydning som en testamentarisk disposition, men den får ikke den særlige virkning, at forsikringssummen holdes uden for boet. Hvis forsikringstageren har indsat den begunstigede i et testamente under iagttagelse af testamentsformerne, vil den begunstigede således få stilling som testamentsarving i boet.

Forsikringsaftaleloven indeholder ikke regler om adgang til at træffe bestemmelse om, at forsikringssummen skal tilfalde den begunstigede som særeje. I praksis træffes der imidlertid bestemmelse herom enten ved testamente eller – efter en analogi af § 28 a i lov om ægteskabets retsvirkninger – i overensstemmelse med formkravene i forsikringsaftalelovens § 103 om indsættelse af begunstigede.

Forsikringsaftaleloven indeholder heller ikke regler om adgang til båndlæggelse af udbetalte forsikrings- og pensionsopsparingssummer. I praksis foretages der imidlertid båndlæggelse af forsikringssummer. Dette sker typisk ved et testamente, som selskabet mv. underrettes om, eller ved underretning til selskabet mv. efter forsikringsaftalelovens § 103.